

BIJLAGE 1:

Tussenevaluatie van het Beleidskader "Sanering en opschaling, gebiedsfonds en participatie"

Inleiding

Op 29 januari 2014 hebben uw Staten het Beleidskader 'Sanering en opschaling, gebiedsfonds en participatie' vastgesteld (hierna; beleidskader). Bij de realisatie van windparken binnen de concentratiegebieden Eemshaven, Delfzijl en N33 is dit beleidskader toegepast. Het onderdeel 'Sanering en opschaling' is reeds geëvalueerd en is besproken met uw Staten in uw vergadering van 15 november 2017 (voordracht 2017-37). In die vergadering heeft ons college toegezegd de overige onderdelen (gebiedsfonds en participatie) ook te evalueren en aan uw Staten voor te leggen. Deze evaluatie kan pas worden uitgevoerd nadat de gebiedsfonds zijn ingericht en in werking zijn. In de commissievergadering van Ruimte, Natuur en Leefbaarheid van 19 september 2018 heeft het college toegezegd deze grondige evaluatie uit te voeren en (naar verwachting) in september 2019 met uw Staten te delen. Tevens is toegezegd een 'lichte' evaluatie uit te voeren van de onderdelen 'gebiedsfonds en participatie' van het beleidskader en deze mee te nemen in de brief aan uw Staten over het vervolg van het proces rondom Nieuw Beleid voor Duurzame Energie. Hieronder staan de belangrijkste bevindingen uit onze interne evaluatie van de onderdelen 'gebiedsfonds en participatie' van het beleidskader.

Participatie en de bijdragen gebiedsfonds

In het beleidskader wordt aangegeven dat participatie betekent dat de omwonenden de mogelijkheid moeten hebben om profijt te hebben van een windpark. Dat kan door de mogelijkheid om aandelen te kopen en/of een bijdrage aan het gebied en haar inwoners. Geld voor dat laatste komt in een gebiedsfonds. Het geld in dat fonds komt toe aan de omgeving dat middels een lokaal gevormd bestuur oordeelt over de bestemming van het geld.

Het onderdeel gebiedsfonds in het beleidskader stelt als voorwaarde dat er (minimaal) € 1.050,- per MW opgesteld vermogen per jaar over de looptijd van het windpark in een gebiedsfonds moet worden gestort. Dit fonds kan door de omgeving worden gebruikt voor verschillende doeleinden. Dat kan in de vorm van een projectenregeling, waarmee projecten voor de leefbaarheid van een dorp of wijk kunnen worden gefinancierd, maar ook in een profijtregeling, waarbij omwonenden individueel jaarlijks een bedrag krijgen uitgekeerd.

Er zijn vijf windparken waarbij de afspraken al gemaakt zijn: Oosterhorn, Geefswear, uitbreiding zuid, Oostpolderdijk en oostpolder. Bij windpark Delfzijl Noord loopt het fonds als enkele jaren. Het Rijk heeft voor de N33 dezelfde afspraken bedongen als bij de Provinciale projecten. Voor windpark Eemshaven West zitten we nog in een voorfase, mede gezien de RCR.

We kunnen vaststellen dat het bij vijf windparken al is gelukt om deze bijdrage vanuit de ontwikkelaars vastgelegd te krijgen. Dit hebben we in private samenwerkingsovereenkomsten vastgelegd met de ontwikkelaars. In een aantal gevallen is het gelukt om dit bedrag te verhogen, dan wel dat er andere extra's voor het gebied zijn vastgelegd; dit verschilt per gebied. Zo is er in Geefswear € 80.000,- beschikbaar gekomen voor de aankoop van het dorps huis Lanting in Meedhuizen en is de inbreng in het Gebiedsfonds verhoogd naar € 1.550,- in plaats van € 1.050,-. De klankbordgroep is zelf met een voorstel tot verdeling van het Gebiedsfonds gekomen. Daarbij is een knip gemaakt tussen een profijt- en projectenregeling. 32 direct omwonenden krijgen een financiële bijdrage uit het fonds, de rest van het fonds wordt ingezet voor een projectenregeling. Verder is nabij dit windpark een energiecoöperatie opgericht, die in onderhandeling is met Eneco over een dorpsmolen. In de Oostpolder hebben de grondeigenaren twee grondposities weggegeven aan de omwonenden, zodat zij hier twee dorpsmolens kunnen realiseren. Dit gaan zij doen via de Energiecoöperatie Oudeschip (ECO), waar ook de Natuur en Milieufederatie Groningen en Grunneger Power bij betrokken zijn.

Voor Delfzijl Zuid Uitbreiding geldt dat 18 direct omwonenden jaarlijks een uitkering van € 1.000,- per jaar zullen ontvangen. Daarnaast mogen zij € 50.000,- onderling verdelen bij de ingebruikname van het windpark.

We zijn op dit moment bezig om in samenspraak met de omgeving en de betrokken gemeenten de gebiedsfonds verder uit te werken. Dit doen we in de zogeheten klankbordgroepen die we hebben opgericht voor zowel de Eemshaven als Delfzijl. Voor windpark N33 geldt dat we nog in een verken-

nende fase zitten met vertegenwoordigers van de omliggende dorpen, gemeenten, het Rijk en de ontwikkelaars om de mogelijkheden van een gebiedsfonds te bespreken. De ontwikkelaars en de grondeigenaren hebben aangegeven dat er mogelijkheden zijn om naast de € 1.050,- iets extra te doen voor het gebied. Er is in dit gebied nog geen Klankbordgroep opgericht, maar dat blijft wel een streven.

Betrokkenheid omgeving

Voor het betrekken van de omgeving hebben we verschillende media ingezet zoals onze eigen website en Facebook en lokale kranten. We hebben heel veel informatie en inspraakavond georganiseerd. Als regelmatige gesprekspartner hadden we voornamelijk de klankbordgroepen. Zij hadden een grote rol in het klankborden van wat er leefde, maar deden zelf ook veel aan informatie verspreiden over bijvoorbeeld geluid, landschappelijke inpassen, de verdeling van de lusten en lasten. In de klankbordgroepen zat ook de NMF, eerst als deelnemer, later als voorzitter. De discussies binnen deze groepen waren af en toe scherp, maar altijd constructief. Het gaf ons de mogelijkheid om ons beleid en het proces goed toe te lichten en het gaf de omwonenden de ruimte om met voorstellen te komen, hun zorgen te uiten en meer duidelijkheid te krijgen. Langzamerhand groeide hiermee ook het vertrouwen in elkaar. De twee klankbordgroepen hebben veel overeenkomsten met elkaar, maar we constateren dat ze verschillen van karakter en dat de wensen van omwonenden ook uiteenlopen. De klankbordgroepen zijn nog in werking en zullen tijdens het proces van de bouw en de nadere uitwerking van de gebiedsfondsen worden gebruikt als informatiekanaal.

Voor de concentratiegebieden Eemshaven en Delfzijl is het gelukt om Klankbordgroepen op te richten met daarin vertegenwoordigers vanuit het gebied. De verdeling hiervan qua leeftijd en man-vrouw verhouding was redelijk evenwichtig te noemen. In beide groepen merkten we dat de weerstand tegen de voorgenomen plannen aanvankelijk vrij hoog was, maar dat gaandeweg de acceptatie groter werd en er op een constructieve wijze werd gesproken over de lusten- en lastenverdeling. De aanwezigheid van de Natuur en Milieufederatie Groningen (eerst als deelnemer, later als voorzitter) heeft hier positief aan bijgedragen. Onze indruk is dat zij als gezaghebbend en objectief worden beschouwd door de deelnemers.

Hoewel er ongetwijfeld ruimte is voor verbetering, kijken we met een positief gevoel terug op deze klankbordgroepen, die nog steeds in werking zijn. De belangrijkste les is waarschijnlijk het vroegtijdig betrekken en informeren van de omgeving. Op die manier ontstaat de ruimte voor een constructieve dialoog én is er ruimte om met de initiatiefnemers te onderhandelen over een aanvullend pakket bovenop de € 1.050,- per MW opgesteld vermogen.

Conclusie

Er volgt nog een uitvoerige evaluatie van de onderdelen gebiedsfonds en participatie van het Beleidskader. We stellen op dit moment vast dat wat betreft het onderdeel gebiedsfonds het in alle gebieden is gelukt om de € 1.050 per MW per jaar voor de looptijd van het windpark vast te leggen. In een aantal gevallen is dat zelfs (beduidend) meer geworden. Wat betreft het proces en de participatie van omwonenden hebben we veel geleerd van het inrichten van de klankbordgroepen en hebben we hier veel aan gehad om ons beleid uit te dragen en van bewoners terug te horen wat hun wensen en zorgen zijn. Vanuit omwonenden was er een grote behoefte naar betrokkenheid bij het proces en maatwerk met betrekking tot de verdeling van de 'lusten' zoals de besteding van het gebiedsfonds.)

Op basis van onze ervaringen kunnen we stellen dat wat betreft de maatschappelijke randvoorwaarden iedere situatie uniek is en om maatwerk vraagt. In het verlengde van deze conclusie constateren we dat de behoefte aan maatwerk ervoor zorgt dat het vastleggen van generieke en kwantitatieve normen belemmerend kan werken. Het vastleggen van maatschappelijke randvoorwaarden in het vervolproces rondom Nieuw Beleid voor Duurzame Energie heeft het meest kans van slagen door kwalitatieve eisen en uitgangspunten te formuleren. Dit sluit ook aan bij hetgeen we uit de energiedialoog hebben opgehaald onder de noemer 'eigen'.

Algemene ervaringen en leerpunten

- Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
- Werk samen met de gemeente
- Stel informatie beschikbaar afgestemd op de lokale situatie via bijvoorbeeld Facebook, een website, nieuwsbrieven en houd deze up-to-date
- Wees concreet over in welke fase het windpark zit: dit trekt verschillende omwonenden met verschillende expertise aan: van experts in geluid, tot experts in het bedenken van projecten die goed zijn voor de leefbaarheid
- Probeer een representatieve vertegenwoordiging in alle leeftijdsgroepen/ doelgroepen aan tafel te hebben en input te laten leveren.
- Wees als overheid zichtbaar en bereikbaar.

Windpark	Gebiedsfonds 1.050,- beleidskader	Extra's vast- gelegd	Toelichting extra's
Eemshaven West	Toegezegd	Ja	In de bestuurlijke randvoorwaarden is geborgd dat er het equivalent van twee dorps turbines in de planvorming moeten worden meegenomen Gebiedsproces en uitwerking loopt nog..
Oostpolder	Vastgelegd	Ja	De opbrengsten van 2 dorpsmolens voor de omwonenden betekent een substantiële financiële bijdrage aan het gebied.
Zuidoost	Vastgelegd	Ja	Exploitant vergoed 3 omwonenden door middel van een jaarlijkse bijdrage van €1.000,-
Oostpolderdijk	Vastgelegd	N.v.t.	N.v.t.
Geefsweer	Vastgelegd	Ja	€ 500,- extra per MW/jaar + € 80.000,- voor dorps herberg Lanting in Meedhuizen is vastgelegd. Er wordt nog gesproken over een dorpsmolen met Eneco.
Oosterhorn	Vastgelegd	N.v.t.	N.v.t.
Delfzijl uitbreiding Zuid	Vastgelegd	Ja	Jaarlijkse bijdrage aan 18 omwonenden van € 1.000,-. Daarnaast mogen deze omwonenden €50.000,- verdelen in het eerste jaar van draaien
N33	Toegezegd	Nee	Gebiedsproces loopt nog, ontwikkelaars en grondeigenaren zien mogelijkheden voor extra's bovenop de € 1.050,-